

Sygn. akt III AUa 379/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.) SA Elżbieta Czaja
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2015 r. w Lublinie

sprawy Z. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 6 marca 2015 r. sygn. akt IV U 504/14

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 379/15

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 3 kwietnia 2014 r., działając na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił Z. J. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. osiągnął 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy podniósł, że udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach obejmuje okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. od 20 listopada 1974r. do 31 marca 1979r. oraz w (...) Sp. z o.o. w W. od 13 maja 1985r. do 31 grudnia 1987r. i od 1 stycznia 1996r. do 31 grudnia 1998r., co łącznie stanowi 9 lat, 10 miesięcy i 9 dni.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Siedlcach złożył Z. J. wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że decyzja organu rentowego jest błędna, gdyż przez ponad 15 lat pracował w szczególnych warunkach. W (...) Sp. z o.o. w W. był zatrudniony od 13 maja 1985r. do 31 grudnia 2000r. i przez cały ten okres wykonywał tę samą pracę polegającą na montowaniu instalacji gazowej i gazociągów.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 6 marca 2015 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił Z. J. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2014 roku. Sąd ustalił, że Z. J. w dniu(...) ukończył 60-ty rok życia. W dniu 18 marca 2014r. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 27 lat i 20 dni, z czego okresy składkowe wynoszą 26 lat, 9 miesięcy i 19 dni, a okresy nieskładkowe 3 miesiące i 1 dzień. Ponadto organ rentowy ustalił, że do dnia 1 stycznia 1999r. ubezpieczony osiągnął staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy i 9 dni z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w S. w okresie od 20 listopada 1974r. do 31 marca 1979 r. oraz w (...) Sp. z o.o. w W. w okresach od 13 maja 1985 r. do 31 grudnia 1987 r. i od 1 stycznia 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. Z uwagi na brak wymaganego ustawą stażu pracy w szczególnych warunkach zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury.

W dniu 13 maja 1985r. ubezpieczony został zatrudniony w (...) (późniejsza (...) Sp. z o.o.) na czas nieokreślony na stanowisku montera gazociągów. Od 1 stycznia 1987r. stanowisko pracy ubezpieczonego było oznaczone jako monter instalacji gazowej i gazociągów, natomiast od 1 stycznia 1988r. jako monter instalacji gazowej i gazociągów – kierowca.

Przez cały okres zatrudnienia w (...) Spółce (...) ubezpieczony wykonywał te same czynności ,tj. pracował przy montażu sieci gazociągowej na terenie S. oraz przy usuwaniu awarii tych sieci, ewentualnie awarii stacji redukcyjnych. Była to sieć ziemna, zakładana w pasach ulicznych w wykopach od 80 cm do 1 m głębokości, a maksymalnie do 2,5 m. Ubezpieczony wykonywał pracę w ekipie 3-4 osobowej, wśród której był spawacz. Ubezpieczony pracował przy wykopach, z których większość była wykonywana ręcznie oraz przy układaniu i montowaniu rur w wykopie. Z uwagi na to, że praca wykonywana była na terenie S. ekipa musiała każdorazowo dojechać na miejsce pracy lub usuwania awarii. Dojazd na miejsce i powrót do bazy pracodawcy zajmował każdorazowo do 10 minut. Pracownicy jeździli służbowym samochodem (...). Każdy z pracowników posiadający uprawnienia mógł kierować samochodem. Od pewnego momentu pracodawca wymagał badań potwierdzających możliwość wykonywania pracy kierowcy i wówczas do stanowiska pracy ubezpieczonego – monter sieci gazowej dopisano „kierowca”. Ubezpieczony posiadał świadectwo dozоровe i eksploatacyjne uprawniające do pracy przy sieciach gazowych.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art.184 ust.1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art.32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl przywołanego wyżej art.32 ust.1 i 4 ustawy pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, a w myśl przywołanego wyżej art.27 ustawy wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Zgodnie z §4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury w w/w wieku jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia (co najmniej 25 lat mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ponadto zgodnie z §2 ust.1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których

praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało zbadania, czy ubezpieczony spełnia przesłankę wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Poza sporem pozostawało bowiem, że ubezpieczony osiągnął wymagany ustawą wiek oraz spełnił przesłankę ogólnego stażu ubezpieczenia. Ubezpieczony podnosił, że posiada 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, gdyż oprócz uznanego przez organ rentowy okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w S. i okresów pracy w (...) Sp. z o.o. w W. od 13 maja 1985r. do 31 grudnia 1987r. i od 1 stycznia 1996r. do 31 grudnia 1998r. (vide: ustalenia faktyczne), do pracy w takich warunkach powinien być zaliczony pozostały okres zatrudnienia w powyższej Spółce ,tj. od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1995r., a zatem okres 8 lat, kiedy to pracował przy takiej samej pracy, jak w okresach uznanych przez organ rentowy. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało słuszność twierdzeń ubezpieczonego. Z poczynionych ustaleń wynika, że przyczyną, dla której pracodawca (w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach), a następnie organ rentowy (w zaskarżonej decyzji) wyłączył powyższy ośmioletni okres pracy ubezpieczonego z okresu pracy w szczególnych warunkach było to, że od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1995r. w angażach ubezpieczonego do nazwy stanowiska monter sieci gazowej dodawano „kierowca”. W ocenie Sądu okoliczność ta nie daje jednak podstaw do wyłączenia wskazanego okresu z okresu pracy w szczególnych warunkach. Przez cały bowiem okres pracy w (...) Spółce (...) ubezpieczony wykonywał tę samą pracę polegającą na montażu sieci gazowej, która zaliczana jest do pracy w szczególnych warunkach o czym stanowi wykaz A dział IV poz.30 (wytwarzanie i oczyszczanie gazu syntezowego) załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Posiłkowo wskazać również należy na uregulowanie zawarte w załączniku do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz.Urz. z 1983r. Nr 8, poz.12), gdzie w Dziale IV poz.30 w pkt 15 i 16 wymienione są stanowiska pracy: monter instalacji gazowej i monter sieci gazowej. Z uwagi na to, że praca ta wykonywana była w terenie pracownicy musieli dojechać wraz ze sprzętem na miejsce montażu sieci bądź usunięcia awarii. Była to czynność nieodłącznie związana z wykonywaną pracą i jak wynika z zeznań świadków wykonywał ją nie tylko ubezpieczony, ale też każdy inny pracownik, który miał uprawnienia do kierowania pojazdem. Poza tym jak wynika z ustaleń Sądu dojazd na miejsce i powrót do siedziby pracodawcy zajmował pracownikom kilka minut w jedną stronę.

Sąd Okręgowy uznał, że po doliczeniu w/w okresu pracy od 1 stycznia 1988 r. do 31 grudnia 1995 r. do stażu pracy w szczególnych warunkach, ubezpieczony spełnia przesłankę 15 lat pracy w szczególnych warunkach i ustalił, że Z. J. przysługuje prawo do emerytury od 1 marca 2014r. ,tj. od miesiąca, w którym ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

- naruszenie prawa materialnego tj. art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędną wykładnię tych przepisów i ustalenie prawa do emerytury osobie niespełniającej przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych;

- naruszenie prawa procesowego tj. art.233 § 1 kpc poprzez dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów. Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Przypomnieć należy, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r, I UK 393/10, Lex nr 950426). Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), które ma zastosowanie na podstawie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz.748) wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W załączniku do rozporządzenia zawarty jest kompletny wykaz prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. A zatem, dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 4 ze zm.) i w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia.

Sąd I instancji uznał, że wnioskodawca wykonywał pracę montera gazociągów wymienioną w wykazie A dział IV poz. 30 rozporządzenia przyporządkowując te prace do działu - w Chemii – wytwarzanie i oczyszczanie gazu syntezowego oraz produkcja amoniaku i metanolu. Zakład zatrudniający wnioskodawcę w spornym okresie to – (...) (późniejsza (...) Sp. z o.o.) Wystawione świadectwo pracy w szczególnych warunkach stwierdza, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wytwarzania, oczyszczania i przesyłania gazu węglowego i ziemnego na stanowisku montera gazociągów wymienione w wykazie A, dziale IV poz. 30 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., które to prace, jak wskazał pracodawca, pod względem wykonywanych czynności i zakresu obowiązków odpowiadają stanowisku montera sieci gazowej ujętego przez ustawodawcę w wykazie A, dziale IV poz. 30 pkt. 16 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach.

Ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze prace określone w dziale IV załącznika - w Chemii – wytwarzanie i oczyszczanie gazu syntezowego oraz produkcja amoniaku, i metanolu, bo tylko ten rodzaj pracy jest wymieniony w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów. Jak wynika z dokonanych przez Sąd ustaleń - wnioskodawca jako monter zajmował się układaniem rurociągów w wykopach, ich izolowaniem, sprawdzaniem szczelności, zasypywaniem, a także usuwaniem awarii sieci.

Bez znaczenia jest to, że stanowisko montera gazociągów wymienione zostało w zarządzeniu nr. 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z 12 sierpnia 1983 roku. Wymienienie tego stanowiska stanowiło bowiem nie uściślenie, lecz nieprawidłowe, a tym samym prawnie obojętne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy rozszerzenie katalogu czynności wymienionych w rozporządzeniu.

Da uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, natomiast wykazy stanowisk ustalane przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy mają jedynie charakter techniczno-porządkujący. Samo nawet wymienienie danego stanowiska czy rodzaju prac warunkujących przyznanie spornego prawa do emerytury nie może być interpretowane w sposób rozszerzający, tzn. w całkowitym oderwaniu od rodzaju zakładu z danej branży w którym praca była wykonywana.

Wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A, B, stanowiących załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r. (I UK 103/110 LEX nr 1130388).

Wbrew stanowisku Sadu Okręgowego wnioskodawca nie udowodnił, że spełnia przesłanki z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153, poz. 1227) oraz § 2 ust 1 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku wyżej cytowanego do ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wobec niewykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym naruszył przepisy prawa materialnego tj. art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku (tekst jedn. Dz. U. Nr 153 z 2009 roku, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 i 4 ust 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43).

Z tych względów i na mocy art. 386 § 1 KPC Sad Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.